

assignatura: GEOGRAFIA DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA (grup únic)

trets:

<i>codi</i>	<i>tipus</i>	<i>crèdits</i>	<i>cicle</i>	<i>quadrimestre</i>
20145	optativa	5	2	1

horaris:

<i>grup</i>	<i>contingut</i>	<i>dies</i>	<i>horari</i>	<i>aula</i>	<i>professor (despatx)</i>
1	teoria-pràct.	dm-dj	13-14.30	34	Oriol Nel·lo (3)

descripció:

L'objectiu del curs és proporcionar elements de coneixement i reflexió sobre la realitat urbana barcelonina, en la seva afecció metropolitana. Per a fer-ho, s'analitzaran tant les dinàmiques territorials que afecten la regió metropolitana (pel que fa a la població, les activitats productives, els serveis, la mobilitat i els grups socials) com el planejament urbanístic i les polítiques desenvolupades des de l'Administració

temari:

- 1 El medi físic: un espai mediterrani, fragmentat i extraordinàriament humanitzat
 - 1.1 La situació respecte els conjunts català, peninsular, mediterrani i europeu
 - 1.2 Les grans unitats estructurals: corredors i barreres
 - 1.3 El clima, les aigües, la vegetació i els recursos: un medi alterat i fràgil
 - 1.4 Conclusió: potencialitats i limitacions de l'espai metropolità barceloní
- 2 La Barcelona metropolitana: una delimitació problemàtica
 - 2.1 La integració del territori metropolità: una xarxa de xarxes, una ciutat de ciutats
 - 2.2 El cor del sistema: la ciutat central
 - 2.3 El continu urbà: la ciutat metropolitana
 - 2.4 L'espai funcional: la ciutat regió
- 3 Les dinàmiques territorials (I). La població: aturada del creixement i augment de la mobilitat interna
 - 3.1 La població a la RMB: una metròpoli densament i irregularment poblada
 - 3.2 L'estancament del creixement demogràfic: esgotament d'un cicle demogràfic expansiu
 - 3.3 Les components del creixement: atonia del creixement natural i de les migracions externes
 - 3.4 L'increment de les migracions internes: mobilització de la població
- 4 Les dinàmiques territorials (II). Les activitats productives: perifertització selectiva
 - 4.1 La localització de les activitats industrials: importància quantitativa i qualitativa de la ciutat central
 - 4.2 La "desindustrialització": una davallada relativa
 - 4.3 La "relocalització" de la indústria: una descentralització selectiva
 - 4.4 L'impacte social de la reestructuració productiva: polarització social, increment de la mobilitat i l'atur
- 5 Les dinàmiques territorials (III). Els serveis: difusió del terciari "banal", concentració del terciari "estratègic"
 - 5.1 La distribució territorial dels serveis
 - 5.2 Els serveis personals: difusió sobre el territori metropolità
 - 5.3 El terciari estratègic: concentració a la ciutat central
 - 5.4 Les conseqüències econòmiques i socials de la localització dels serveis: competitivitat, terciarització i mercat laboral
- 6 Les dinàmiques territorials (IV). La mobilitat: creixement continuat fruit de la integració metropolitana
 - 6.1 Les infraestructures: una xarxa viària en expansió i un transport públic subaltern
 - 6.2 Els fluxos: magnitud i direcció; de la radialitat a l'ortogonalitat?
 - 6.3 La mobilitat obligada: reducció de l'autocontenció territorial i allargament dels viatges
 - 6.4 La mobilitat no obligada: avenç cap a l'ortogonalitat
- 7 Les dinàmiques territorials (V). La segregació territorial: expressió de les desigualtats socials
 - 7.1 El mapa metropolità de la renda: la segregació territorial dels grups socials
 - 7.2 Els mecanismes de selecció social: sòl, habitatge, imatge i percepció del territori
 - 7.3 La qüestió de l'habitatge: dèficits i creixements diferenciats de preus
 - 7.4 La percepció del territori: la construcció social de la imatge urbana
- 8 El planejament urbanístic (I). Els antecedents del planejament metropolità (1953-1979): de la inoperància a la reglamentació
 - 8.1 El reconeixement del fet metropolità i els primers plans supramunicipals (Pla comarcal, 1953; Pla provincial, 1959)

- 8.2 Els intents, frustrats, de revisió del planejament en els anys seixanta (Pla director de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, 1966)
- 8.3 L'assoliment del planejament comprensiu i executiu (Pla General Metropolità, 1976)
- 8.4 Els inicis de l'urbanisme democràtic: de la denúncia a la proposta (1977-1979)
- 9 El planejament urbanístic (II). El planejament del període democràtic: de l'urbanisme de resistència a les grans operacions olímpiques (1979-1992)
 - 9.1 Els principis d'intervenció de les primeres respostes urbanístiques (1979-1986): la millora dels sistemes locals
 - 9.2 Les primeres actuacions: la requalificació urbana
 - 9.3 La nominació olímpica: un salt d'escala. Els nous principis d'intervenció (1986-1992): la millora dels sistemes generals
 - 9.4 Les actuacions del període olímpic: les àrees de nova centralitat, la façana marítima, les infraestructures bàsiques (comunicacions, mobilitat i subsòl)
- 10 El planejament urbanístic (III). Temes i figures de planejament a la Barcelona post-olímpica: necessitats d'intervenció i concurrències institucionals
 - 10.1 Els principals temes de planejament d'escala metropolitana: vertebració urbana; política de sòl i habitatge; transport i xarxa viària; medi ambient i espais lliures
 - 10.2 Els actors institucionals amb competències de planejament: municipis, entitats metropolitanes, Generalitat, Estat i grans empreses públiques
 - 10.3 El planejament urbanístic en elaboració: la revisió del planejament municipal, els plans d'actuació comarcal, el Pla Territorial de la Regió Metropolitana i el Pla Territorial General de Catalunya
 - 10.4 La planificació estratègica: el Pla Estratègic Barcelona-2000 i altres plans estratègics locals
- 11 El govern de la ciutat metropolitana: la fragmentació administrativa de l'espai urbà
 - 11.1 Els antecedents: la Corporació metropolitana de Barcelona (1974-1987)
 - 11.2 Les Lleis d'Organització Territorial de Catalunya (1987) i les seves conseqüències
 - 11.3 La situació actual: la balcanització de l'espai metropolità
 - 11.4 Quin projecte col·lectiu i quin govern per a la ciutat metropolitana?
- 12 La regió metropolitana de Barcelona en el sistema urbà europeu: centre emergent o perifèria?
 - 12.1 El col·lapse de les barreres espacials i la internacionalització de les economies urbanes a Europa Occidental
 - 12.2 La competència entre ciutats i les seves funcions urbanes de la generació a l'atracció i retenció de capital
 - 12.3 La transformació i jerarquització del sistema urbà europeu: nebuloses, "bananas", rànking
 - 12.4 El lloc de Barcelona en el sistema urbà continental: potencialitats, deficiències, promoció; participació en moviments i "lobbies" urbans i territorials

bibliografia: (pendent)

avaluació: L'avaluació del curs es farà sobre les dotze pràctiques (que seran lliurades, relligades, el dia 30 de gener de 1996) i un examen final, el dia i l'hora del qual s'anunciaran oportunament.

observacions:

- 1 El curs es desenvoluparà d'acord amb el temari adjunt. El programa consta de 12 temes, dels quals: dos tenen un caràcter introductor (condicionants físics i delimitació); cinc es refereixen a les dinàmiques territorials en curs; tres es refereixen a l'evolució recent del planejament; un analitza la qüestió del govern metropolità; i un tracta de l'inseriment de la metròpoli en el marc europeu i mundial.
- 2 El curs consta de 12 setmanes, durant les quals es realitzaran dues classes de 1h.30' (dimarts i dijous). Cada una d'aquestes setmanes correspondrà a un dels temes inclosos en el programa. En la primera sessió (dijous) el professor realitzarà una exposició referent al tema; en la segona sessió (dimarts) es farà a classe una pràctica sobre el mateix tema basada en l'exposició i les lectures que es facilitaran.
- 3 Hom ha previst, així mateix, diverses visites: a l'Oficina del Pla Metropolità de Barcelona, a l'IEMB i, si és possible, a la seu de les entitats metropolitanes. Així, excepte imprevistos, les visites d'efectuaran els dies 14.12.95 (a la MMAMB), 21.12.95 (a l'IEMB) i 11.01.96 (a l'Oficina del PMB).
- 4 Pel que fa a la bibliografia, per a cada tema se suggerirà l'oportuna bibliografia i es repartiran tres lectures obligatòries. La realització d'aquestes lectures serà requisit imprescindible per a poder efectuar les pràctiques i l'examen final.